

Nr 107.

Av herr **Fagerholm**, om viss begränsning av försäkringsinrättnings regressrätt gentemot arbetsledare enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete.

Enligt 12 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete gäller, *dels* att den omständigheten, att ersättning enligt lagen utgått, icke betager arbetaren rättigheten att därutöver kräva skadestånd, i den mån sådant skall utgå enligt gällande rättsregler, *dels ock* att försäkringsinrättning har regressrätt gentemot den, som vållat skadan, dock icke gentemot arbetsgivaren, såvida denne icke uppsåtligt förorsakat skadan. Ovan omförmäld skadeståndsrätt föreligger för arbetaren gentemot *arbetsgivaren*, om denne varit vållande till skadan, samt gentemot *arbetsgivaren och av denne förordnad arbetsledare*, om arbetsledaren varit vållande till skadan. I sistnämnda fall svara arbetsgivaren och arbetsledaren solidariskt för skadeståndets utgivande. För utgiven försäkringsersättning har i sistnämnda fall försäkringsinrättningen regressrätt gentemot arbetsledaren men ej gentemot arbetsgivaren.

En alltmär framträdande tendens i rättspraxis synes vara, att man uppställer rigoröst stora krav på förelänksamhet och omdöme från arbetsledarens sida, för att denne vid olycksfall i arbete, som drabbar honom underställd arbetare, icke skall anses vållande. Anledningen härtill torde vara, att man därigenom med hänsyn till de ömmande omständigheter, som ofta föreligga, velat bereda arbetaren möjlighet till skadestånd från arbetsgivaren. En förutsättning för att detta skall kunna utgå i nu åsyftade fall är nämligen, såsom nämnts, att arbetsledaren kan anses vållande. Arbetsledaren har härigenom kommit i en svår mellanställning. För att man skall få fram den åsyftade effekten, ekonomisk ansvarighet å arbetsgivarens sida för driftsolyckor, måste man så att säga gå vägen över en arbetsledare.

För ett modernt betraktelsesätt av rättsförhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare synes det helt naturligt, att arbetsgivaren i vidsträckt omfattning är gentemot arbetstagaren ekonomiskt ansvarig för driftsolyckor. Dessa inträffa i företagens verksamhet. Det är av denna verksamhet arbetsgivaren skördar de ekonomiska frukterna. Därför synes det också rimligt, att han svarar för följderna av olyckshändelser i verksamheten. Arbetsgivaren har möjlighet att skydda sig mot följderna av skadeståndsanspråk på grund av olycksfall i arbete genom tecknande av ansvarighetsförsäkring.

Ovan anförda synpunkter beträffande arbetsgivarens ekonomiska ansvarighet för driftsolyckor giva icke något stöd för den uppfattningen, att arbetsledaren skall iklädas en ekonomisk ansvarighet av samma omfattning som arbetsgivaren. Tvärtom tala starka skäl för att arbetsledarens ekonomiska ansvarighet skäligen bör vara mindre än arbetsgivarens. Arbetsledaren driver ju icke

företaget med de rättigheter och förpliktelser, som detta medför; ej heller har han den ekonomiska bakgrund, som rimligen bör föreligga för att man bör ikläda honom de mycket omfattande ekonomiska konsekvenserna av driftsolyckor, för vilka han enligt domstolarnas rigorösa tolkning av vållandebegreppet kan göras ansvarig. Någon möjlighet för honom att genom försäkring förskaffa sig skydd i nämnda avseende finnes i regel icke.

I strid med ovan hävdade synpunkter har olycksfallsförsäkringslagens bestämmelser om regressrätt emellertid utformats så, att *arbetsledaren är utsatt för ett mer omfattande ekonomiskt ansvar för driftsolyckor än arbetsgivaren*. Detta mer omfattande ansvar följer därav, att försäkringsinrättningen kan rikta regressanspråk gentemot arbetsledaren men ej gentemot arbetsgivaren för ersättning som inrättningen utgivit. Det sagda gäller även för det fall, att arbetsledaren och arbetsgivaren varit i lika mån vållande till skadan. Har exempelvis en driftsolycka inträffat, till vilken domstolen finner såväl arbetsgivaren som arbetsledaren vållande, och är totalskadan (livräntor till efterlevande etc.) 50 000 kr., varav 30 000 kr. täckes av försäkringsinrättningens ersättning, är arbetsledaren ekonomiskt ansvarig till hela beloppet 50 000 kr. (20 000 kr. i förhållande till de skadade samt 30 000 i förhållande till försäkringsinrättningen), då däremot arbetsgivarens ansvarighet begränsar sig till 20 000 kr. (i förhållande till de skadade). Det kan även i detta sammanhang nämnas, att nu gällande allmänna försäkringsvillkor för ansvarighetsförsäkring ha sådan innebörd, att om arbetsgivaren i ovan anförda exempel haft ansvarighetsförsäkring, täcker denna försäkring arbetsgivarens hela ekonomiska ansvarighet i förhållande till de skadade ävensom arbetsledarens ansvarighet i förhållande till de skadade, men däremot icke arbetsledarens ansvarighet i förhållande till försäkringsinrättningen.

För arbetsledarkåren är det ekonomiska ansvaret för driftsolyckor mycket betungande. Inträffar en dylik olycka, och kan det konstateras, att arbetsledaren om än aldrig så obetydligt brustit i den omtänksamhet, som han åtminstone teoretiskt sett bort ådagalägga i sin arbetsledning, betyder ofta detta för honom, att han ålägges ekonomisk ansvarighet av för hans ekonomiska ställning överväldigande storleksordning. Under dylika förhållanden synes det klart befogat, att åtminstone sådan begränsning göres i arbetsledarens ekonomiska ansvarighet, att han icke kommer i väsentligt sämre läge än arbetsgivaren, och detta så mycket mera, som han i egenskap av arbetsledare måste anses handla såsom ställföreträdare för arbetsgivaren.

Med stöd av det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning med förslag rörande sådan ändring av 12 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete, att försäkringsinrättningens regressrätt gentemot arbetsledare begränsas till fall, då grovt vållande förelegat.

Stockholm den 18 januari 1945.

P. Hj. Fagerholm.